

УДК 006.062

ОСНОВОПОЛОЖНІ НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ ЗІ СТАНДАРТИЗАЦІЇ

Карачок М.П., студент

Іванов Г.О., кандидат технічних наук, доцент

Полянський П.М., кандидат економічних наук, доцент

Миколаївський національний аграрний університет

Сучасне великосерійне і масове виробництво машин, їх експлуатація і ремонт, упровадження принципів взаємозамінності, уніфікації й агрегування неможливі без достатньо розвиненої стандартизації.

Стандартизація має велике народногосподарське значення, їй відводиться найважливіша роль у вирішенні завдань з поліпшення якості продукції і підвищення ефективності виробництва. З кожним роком стандартизація набуває все більш широкого застосування, проникаючи в усі галузі діяльності людини. Вона є одним з високоефективних засобів зростання промислового і сільськогосподарського виробництва.

Метою стандартизації в Україні є створення безпеки для життя та здоров'я людей, тварин, рослин, а також майна, охорони довкілля, забезпечення умов для раціонального використання всіх різновидів національних ресурсів та відповідності об'єктів стандартизації своєму призначенню, сприяння усуненню технічних бар'єрів у торгівлі.

Одним з основних завдань стандартизації є створення комплексу (системи) нормативних документів (стандартів), тобто сукупності взаємопов'язаних стандартів, що належать до певної галузі стандартизації і встановлюють взаємоузгоджені вимоги до об'єктів стандартизації на підставі загальної мети.

Основні терміни і визначення в галузі стандартизації встановлено Комітетом ІСО. Міжнародна організація зі стандартизації прийняла таке

визначення: “**Стандартизація** – це встановлення і застосування правил з метою впорядкування діяльності: у певній галузі на користь та за участю всіх заінтересованих сторін, зокрема для досягнення загальної економії при дотриманні умов експлуатації (використання) і вимог безпеки”.

Основні терміни та їх визначення в галузі стандартизації встановлені Законом України “Про стандартизацію” від 17 травня 2001 року №2408-III, а також державним стандартом України ДСТУ 1.0-93. Відповідно до цього закону: “**Стандартизація** – діяльність, що полягає у встановленні положень для загального і багаторазового застосування щодо наявних чи можливих завдань з метою досягнення оптимального рівня впорядкування у певній сфері, результатом якої є підвищення ступеня відповідності продукції, процесів та послуг їх функціональному призначенню, усунення бар’єрів у торгівлі й сприяння науково-технічному співробітництву”.

Залежно від сфери поширення розрізняють такі види стандартизації:

міжнародна стандартизація – стандартизація, що проводиться на міжнародному рівні та участь у якій відкрита для відповідних органів усіх країн;

регіональна стандартизація – стандартизація, що проводиться на відповідному регіональному рівні та участь у якій відкрита для відповідних органів країн певного географічного чи економічного простору. Прикладом регіональної стандартизації є стандартизація в межах країн СНД;

національна стандартизація – стандартизації, що проводиться на рівні однієї країни.

Нормативний документ – документ, що встановлює правила, загальні принципи чи характеристики щодо різних видів діяльності або їх результатів.

Цей термін охоплює такі поняття як “**стандарт**”, “**кодекс ustalеної практики**” та “**технічні умови**”.

Стандарт – документ, що встановлює для загального багаторазового застосування правила, загальні принципи або характеристики, що стосуються діяльності чи її результатів, з метою досягнення оптимального ступеня

впорядкування у певній галузі, розроблений у встановленому порядку на основі консенсусу.

Стандарти повинні ґрунтуватися на узагальненими досягненнях науки, техніки і практичного досвіду і бути спрямовані на досягнення оптимальної користі для суспільства.

Кодекс ustalеної практики (звід правил) – документ, що містить практичні правила чи процедури проектування, виготовлення, монтажу, технічного обслуговування, експлуатації обладнання, конструкцій чи виробів. Кодекс ustalеної практики може бути стандартом, частиною стандарту або окремим документом.

Технічні умови (ТУ) – документ, що встановлює технічні вимоги, яким повинні відповідати продукція, процеси чи послуги. Технічні умови можуть бути стандартом, частиною стандарту або окремим документом.

Залежно від сфери застосування стандарти поділяються на:

- **міжнародні** – стандарти, прийняті міжнародним органом стандартизації;
- **регіональні** – стандарти, прийняті регіональним органом стандартизації;
- **національні** – державні стандарти України, прийняті центральним органом виконавчої влади України у сфері стандартизації та доступні для широкого кола користувачів.

Література

1. Про стандартизацію і сертифікацію. Декрет Кабінету Міністрів України. Газ. “Голос України”, №99 (599) від 29.05.1993 р.
2. Практикум з дисципліни “Взаємозамінність, стандартизація та технічні вимірювання: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Г. О. Іванов, В. С. Шибанін, Д. В. Бабенко та ін. – К.: Видавництво „Аграрна освіта”, 2008. - 648 с. (За редакцією Г.О. Іванова і В.С. Шибаніна).
3. Російсько-український словник наукової термінології: Математика. Фізика. Техніка. Науки про Землю та Космос. /В. В. Гейченко, В. М. Завірюхіна, О. О. Землюк та ін. – К.: Наук. думка, 1998. –892 с.